

Łódzki Zespół Porejestrowego Doświadczalnictwa Odmianowego

**WYNIKI PLONOWANIA ODMIAN
ROŚLIN ROLNICZYCH
W DOŚWIADCZENIACH POREJESTROWYCH
w województwie łódzkim**

Bobik 2021

województwo
łódzkie

Sulejów, marzec 2022

**Przewodniczący Łódzkiego Zespołu
Porejstrowego Doświadczalnictwa Odmianowego
dr inż. Przemysław Majchrowski**

Stacja Koordynująca PDO w woj. łódzkim
CENTRALNY OŚRODEK BADAŃ ODMIAN ROŚLIN UPRAWNYCH
Stacja Doświadczalna Oceny Odmian w Sulejowie
ul Polna 10, 97-330 Sulejów
tel.: 44 6162039
e-mail: sdoo.sulejow@coboru.gov.pl
www.sulejow.coboru.gov.pl

Opracowanie: **Małgorzata Janik**

Redakcja merytoryczna: **dr inż. Przemysław Majchrowski**

Wydawca: SDOO w Sulejowie

**Rozpowszechnianie danych zawartych w publikacji
z podaniem COBORU SDOO w Sulejowie
jako źródła informacji**

Bobik – oprac. Małgorzata Janik

Bobik jest rośliną o dużym potencjale plonowana. Przy zastosowaniu poprawnej agrotechniki można uzyskać z jednego hektara od 3 do 6 ton nasion. Wartość paszową i pokarmową nasion określa zawartość białka. W suchej masie nasion jest 26%-32% białka ogólnego. Uprawę bobiku najlepiej prowadzić na glebach zwięzłych, które są zasobne w składniki pokarmowe oraz dobrze uwilgotnione. Gleby na których ma być uprawiany bobik nie mogą być kwaśne. Najlepiej toleruje on odczyn obojętny lub zasadowy (pH 6,5-7,2). Optymalna obsada tradycyjnych odmian bobiku powinna wynosić 40-60 roślin na 1 m² a odmian samokończących 65-85 szt na 1m². W związku z tym, ilość wysiewu nasion powinna wynosić od 200-450kg/ha. Obsada roślin uzależniona jest od warunków klimatycznych i glebowych. Głębokość siewu bobiku powinna wynosić 8cm na glebach zwięzłych i 10cm na lżejszych, a rozstawa rzędów 15-25cm.

Bobik nie ma dużych wymagań względem temperatury. Nasiona rozpoczynają kiełkowanie już w temperaturze powyżej 0°C, a po przekroczeniu 5°C zaczynają się ich wschody. Siewki bobiku znoszą przymrozki do -7°C. Jeżeli po siewie występują niskie temperatury, a w trakcie wegetacji umiarkowane, to mają one pozytywny wpływ na liczbę wytworzonych nasion, strąków i kwiatów. Bobik źle znosi upały, jednak przy wysokiej temperaturze i ograniczonej ilości opadów w nasionach gromadzi się większa ilość białka. Bobik ma bardzo duże zapotrzebowanie na wodę, a brak opadów w okresie kwitnienia i zawiązywania strąków powoduje zrzucanie zawiązków pąków kwitowych i kwiatów. Prowadzi to do zmniejszenia liczby strąków oraz ich nieregularnego rozmieszczenia na roślinie. Nadmiar opadów prowadzi do wydłużenia okresu wegetacji, opóźnia dojrzewanie oraz zwiększa prawdopodobieństwo porażenia roślin patogenami grzybowymi. Dojrzałość żniwną uzyskuje się w różnym czasie. W latach suchych odmiany tradycyjne dojrzewają po około 120 dniach, w wilgotnych po 140 dniach od siewu, zaś formy samokończące dojrzewają o 7-10 dni wcześniej.

Obecnie w Krajowym Rejestrze znajduje się 12 odmian, które dzielą się na trzy grupy, w zależności od cech morfologiczno-użytkowych roślin: sześć odmian niesamokończących o niskiej zawartości tanin, pięć niesamokończących o znacznej zawartości związków antyżywniowych i jedna odmiana samo kończąca, wysokotaninowa. W województwie łódzkim doświadczenie PDO z bobikiem założono w SDOO w Sulejowie.

Doświadczenie z bobikiem przeprowadzono na jednym poziomie agrotechniki. W doświadczeniu badano 9 odmian niesamokończących i 1 odmianę samokończącą. Średni plon nasion w 2021 roku wyniósł 40,8 dt/ha. Najwyżej plonowały odmiany niesamokończące wysokotaninowe: Capri 42,6dt/ ha , nieco niżej odmiana Apollo – 42,5 dt/ha. Najniższy plon uzyskała niskotaninowa odmiana Amigo - 37,6 dt/ha. Średni plon w latach 2019-2021 dla bobiku wyniósł 37,3 dt/ha, najwyższy średni plon w latach 2019-2021 uzyskała odmiana Capri 40,9 dt/ha i Apollo 39,7 dt/ha, najstąbiej w tych latach plonowała odmiana Granit 35,1 dt/ha (tabela 4). Średnia wysokość roślin w 2021 r wyniosła 91,4 cm. Odmianą o najwyższych roślinach zarówno w roku 2021, jak i w latach 2019 – 2021 była odmiana Bobas. Średnia masa tysiąca nasion w 2021 wyniosła 553,4g. Najwyższą MTZ uzyskała odmiana Apollo 593,8 g , a najniższą MTZ odmiana Granit 500,6g. Średnia MTZ w latach 2019-2021 wynosiła 505,8g. Najwyższą MTZ miała odmiana Apollo 534,1 g , a najmniejszą odmiana Granit 478,5g (tabela 5). W roku 2021 w ZDOO Kochcice wystąpiła łamliwość łodyg: średnia ocena dla odmian – 7,1 ,największa łamliwość łodyg wystąpiła u odmiany Bobas 5,7, a najmniejsza u odmiany Granit 8,7. Najstąbszą odporność na czekoladową plamistość odnotowano u odmian: Fanfare, Apollo i Granit 6,7. W roku 2021 wystąpiło nasilenie strąkowca (średnia 17,5%) nasion zostało uszkodzone przez tego szkodnika. Średnie porażenie nasion w ZDOO Kawęczyn 24,6 %, w ZDOO Kochcice 23,7 %, natomiast najniższe porażenie w SDOO Sulejów 4,2 % (tabela 6).

Lista Zalecanych Odmian do uprawy (LZO):

1. Albus	4. Apollo
2. Amigo	5. Capri

Tabela 1.

Bobik. Odmiany badane. Rok zbioru: 2021.

Lp.	Odmiana	Rok wpisania do Krajowego Rejestru Odmian w Polsce	Rok wpisania do LOZ	Adres jednostki zachowującej odmianę, a w przypadku odmiany zagranicznej – pełnomocnika w Polsce
1	2	3	4	
niesamokończące niskotaninowe				
1	Albus	2002	2019	Hodowla Roślin Strzelce sp. z o.o. Grupa IHAR, ul. Główna 20, 99-307 Strzelce
2	Amigo	2016	2021	Hodowla Roślin Strzelce sp. z o.o. Grupa IHAR, ul. Główna 20, 99-307 Strzelce
3	Fernando	2016		Hodowla Roślin Strzelce sp. z o.o. Grupa IHAR, ul. Główna 20, 99-307 Strzelce
4	Domino	2020		Hodowla Roślin Strzelce sp. z o.o. Grupa IHAR, ul. Główna 20, 99-307 Strzelce
niesamokończące wysokotaninowe				
5	Bobas	2002		DANKO Hodowla Roślin sp. z o.o. Choryń 27, PL-64-000 Kościan
6	Fanfare	2017		Norddeutsche Pflanzenzucht Hans-Georg Lembke KG Hohenlieth, 24363 Holtsee
7	Apollo	2018	2021	Norddeutsche Pflanzenzucht Hans-Georg Lembke KG Hohenlieth, 24363 Holtsee
8	Capri	2018	2021	Norddeutsche Pflanzenzucht Hans-Georg Lembke KG Hohenlieth, 24363 Holtsee
9	Trumpet			Norddeutsche Pflanzenzucht Hans-Georg Lembke KG Hohenlieth, DE - 24363 Holtsee
samokończąca wysokotaninowa				
10	Granit	2006		Hodowla Roślin Strzelce sp. z o.o. Grupa IHAR, ul. Główna 20, 99-307 Strzelce

Tabela 2.

Bobik. Warunki polowe doświadczeń. Rok zbioru: 2021.

Miejscowość	Kawęczyn	Kochcice	Sulejów
Powiat	sochaczewski	lubliniecki	piotrkowski
Kompleks rolniczej przydatności gleby	żytni bardzo dobry	pszenny dobry	pszenny dobry
Klasa bonitacyjna gleby	III b	III b	III a
pH gleby w KCl	5,2	6,5	6,5
Przedplon	pszenica jara	pszenica ozima	pszenica ozima
Data siewu (dzień, m-c, rok)	31.03.21	31.03.21	26.03.21
Obsada nasion (szt/m ²)	50 -70	50 -70	50 -70
Data zbioru (dzień, m-c, rok)	03.08.21	16.08.21	16.08.21
Nawożenie mineralne			
N (kg/ha)	30	32	37,5
P ₂ O ₅ (kg/ha)	30	40	35
K ₂ O (kg/ha)	45	90	163
Nawożenie dolistne preparatami wieloskładnikowymi (l/ ha, kg/ha)	—	FloVita Cu – 0,3 l ADOB Mn – 1,18 l FloVita Bor – 0,3 l FloVita Zn – 1,3 l Agro Sorb Folium – 2l	—
Środki ochrony roślin			
Herbicyd (nazwa, dawka/ha)	Boxer 800 EC – 3,5 l	Boxer 800 EC – 4,0 l Stomp Aqua – 2,6 l Corum 502,4 SL+ Dash – 1,25 l Agil S 100 EC – 0,6 l	Wing P 462,5 EC – 2,5l Boxer 800 EC – 1 l Corum 502,4 SL – 1,21
Insektycyd (nazwa, dawka/ha)	—	Mospilan 20 SP – 0,2 kg	Decis Mega 500 EW – 0,15 l Mospilan 20SP – 0,2 kg
Inne zabiegi			
Preparat biologiczny do zaprawiania nasion (nazwa)	Nitragina	Nitragina	Nitragina

Tabela 3.

Bobik. Warunki ogólne doświadczeń. Rok zbioru 2021.

Lp.	Cecha		Kawęczyn	Kochcice	Sulejów
1	Data wschodów	(dzień, m-c)	22.04.	02.05.	23.04.
2	Ocena wschodów	(skala 9 ^o)	8,0	7,0	8,6
3	Termin początku kwitnienia	(dzień, m-c)	05.06.	07.06.	05.06.
4	Termin końca kwitnienia	(dzień, m-c)	19.06.	24.06.	21.06.
5	Termin dojrzałości technicznej	(dzień, m-c)	26.07.	29.07.	29.07.
6	Termin omłotu	(dzień, m-c)	03.08.	16.08.	16.08.
7	Wyleganie roślin w fazie końca kwitnienia	(skala 9 ^o)	9,0	9,0	9,0
8	Wyleganie roślin przed zbiorem	(skala 9 ^o)	9,0	8,4	6,3
9	Ocena równomierności dojrzewania	(skala 9 ^o)	8,5	6,3	9,0
10	Osypywanie nasion	(skala 9 ^o)	9,0	9,0	9,0
11	Porażenie przez czekoladową plamistość	(skala 9 ^o)	9,0	5,3	6,6
12	Porażenie przez askochytozę	(skala 9 ^o)	8,1	5,0	9,0
13	Porażenie przez rdzę bobiku	(skala 9 ^o)	7,7	6,3	7,8
14	Łamliwość łodyg	(skala 9 ^o)	9,0	7,1	9,0
15	Pękanie strąków	(skala 9 ^o)	9,0	9,0	8,1
16	Masa 1000 nasion	(g)	529,1	532,4	598,6
17	Wilgotność nasion podczas zbioru	(%)	17,6	13,5	18,2
18	Plon nasion	(dt/ha)	39,2	46,4	36,8

Wyniki średnie z wszystkich badanych odmian

Skala 9°: 9 - oznacza stan najkorzystniejszy, 1 - oznacza stan najmniej korzystny

Tabela 4

Bobik. Plon nasion w miejscowościach (% wzorca). Rok zbioru 2021. Plon nasion (% wzorca). Lata zbioru: 2021, 2020, 2019.

Lp.	Odmiana	Plon nasion odmian w miejscowościach (% wzorca). Rok zbioru 2021			Plon nasion (% wzorca)			
		Kawęczyn	Kochcice	Sulejów	2021	2020	2019	Średnia 2019-2021
Wzorzec, dt z ha		39,2	46,4	36,8	40,8	48,9	22,3	37,3
<i>niesamokończące niskotaninowe</i>								
1	Albus	94	95	99	96	101	93	97
2	Amigo	104	80	95	92	101	93	95
3	Fernando	121	96	90	102	95	97	98
4	Domino	74	104	102	94	97	—	95*
<i>niesamokończące wysokotaninowe</i>								
5	Bobas	106	97	103	102	95	94	97
6	Fanfare	93	105	105	101	97	111	103
7	Apollo	114	105	92	104	107	108	106
8	Capri	100	108	104	104	113	110	109
9	Trumpet	97	116	112	109	—	—	—
<i>samokończąca wysokotaninowa</i>								
10	Granit	96	93	98	96	93	94	94
Liczba doświadczeń		1	1	1	3	3	3	9

Wzorzec: w roku 2021 – wszystkie badane odmiany, w 2020 – Albus, Amigo, Fernando, Domino, Bobas, Fanfare, Apollo, Capri i Granit, w roku 2019 – Albus, Amigo, Fernando, Bobas, Fanfare, Apollo, Capri i Granit. *średnia z dwóch lat.

Tabela 5

Bobik. Ważniejsze właściwości rolniczo – użytkowe odmian (odchylenia od wzorca). Lata zbioru: 2021, 2019-2021.

Lp.	Odmiana	Liczba lat badań	Wysokość roślin		Wyleganie roślin koniec kwitnienia		Wyleganie roślin przed zbiorem		Masa 1000 nasion	
			2021	2019-2021	2021	2019-2021	2021	2019-2021	2021	2019-2021
Wzorzec (cm, skala 9°, g)			91,4	104,8	9,0	8,3	7,9	7,4	553,4	505,8
niesamokończące niskotaninowe										
1	Albus	3	-3,5	-2,4	0,0	0,0	0,2	0,1	10,0	-11,1
2	Amigo	3	-4,3	-1,2	0,0	0,1	-0,1	-0,1	1,8	-0,9
3	Fernando	3	-1,2	-2,9	0,0	0,2	0,0	0,3	4,9	-25,5
4	Domino	2	2,2	4,5 *	0,0	0,3*	0,4	0,3*	-37,9	-4,3 *
niesamokończące wysokotaninowe										
5	Bobas	3	5,6	8,1	0,0	-0,4	-0,8	-0,6	12,3	17,5
6	Fanfare	3	-1,2	-2,1	0,0	0,2	0,1	0,4	22,3	11,6
7	Apollo	3	0,5	0,2	0,0	-0,2	-0,2	-0,2	40,4	28,3
8	Capri	3	2,8	1,8	0,0	0,1	-0,2	-0,1	26,9	11,7
9	Trumpet	1	-1,3	—	0,0	—	0,4	—	-28,0	—
samokończąca wysokotaninowa										
10	Granit	3	0,4	-6,0	0,0	-0,3	0,2	-0,1	-52,7	-27,3
Liczba doświadczeń			3	9	3	9	3	9	3	9

Wzorzec: w roku 2021 – wszystkie badane odmiany, w 2020 – Albus, Amigo, Fernando, Domino, Bobas, Fanfare, Apollo, Capri i Granit, w roku 2019 – Albus, Amigo, Fernando, Bobas, Fanfare, Apollo, Capri i Granit. Skala 9°: 9 - oznacza stan najkorzystniejszy, 1 - oznacza stan najmniej korzystny * średnia z dwóch lat

cd. tabeli 5

Bobik. Ważniejsze właściwości rolniczo – użytkowe odmian (odchylenia od wzorca). Lata zbioru: 2021, 2019-2021.

Lp.	Odmiana	Liczba lat badań	Ocena równomierności dojrzewania		Łamliwość łądyg		Zawartość białka ogólnego (wg COBORU)	Zawartość włókna surowego (wg COBORU)
			2021	2019-2021	2021 **	2019-2021		
Wzorzec (skala 9°)			7,9	7,4	7,1	6,8	% s.m	% s.m
niesamokoczujące niskotaninowe								
1	Albus	3	-0,4	-0,1	0,6	1,2	29,5	8,9
2	Amigo	3	0,0	0,2	-0,1	-0,7	29,4	8,9
3	Fernando	3	-0,2	0,4	-0,1	1,0	29,8	8,9
4	Domino	2	0,0	-2,9*	-0,1	0,6*	29,2	9,0
nisamokończące wysokotaninowe								
5	Bobas	3	0,2	0,2	-1,4	-1,5	29,1	8,3
6	Fanfare	3	0,0	0,5	0,2	0,2	27,5	9,5
7	Apollo	3	-0,1	0,6	-1,1	-0,1	27,9	9,1
8	Capri	3	-0,2	0,7	-0,8	-0,5	28,4	8,8
9	Trumpet	1	0,2	—	1,2	—	26,7	9,0
samokończąca wysokotaninowa								
10	Granit	3	0,5	0,4	1,6	-0,2	27,6	8,3
Liczba doświadczeń			3	9	1	5	10	5

Wyniki pochodzą z tych doświadczeń, w których dana choroba lub cecha wystąpiła

Wzorzec: w roku 2021 – wszystkie badane odmiany, w 2020 – Albus, Amigo, Fernando, Domino, Bobas, Fanfare, Apollo, Capri i Granit, w roku 2019 – Albus, Amigo, Fernando, Bobas, Fanfare, Apollo, Capri i Granit. Skala 9°: 9 - oznacza stan najkorzystniejszy, 1 - oznacza stan najmniej korzystny, * średnia z dwóch lat

** Łamliwość łądyg wystąpiła tylko w Kochcicach

Tabela 6.

Bobik. Porażenie odmian przez choroby i szkodniki (odchylenia od wzorca). Lata zbioru: 2021, 2019-2021.

Lp.	Odmiana	Liczba lat badań	Czekoladowa plamistość		Askochytoza		Strąkowiec	
			2021	2019-2021	2021	2019-2021	2021	2019-2021
Wzorzec (skala 9° i %)			7,0	7,0	7,4	7,3	17,5	16,3
niesamokończące niskotaninowe								
1	Albus	3	0,1	0,6	0,2	0,3	2,5	-1,0
2	Amigo	3	0,0	0,5	0,1	0,4	1,8	4,0
3	Fernando	3	0,3	0,5	-0,1	0,1	0,8	0,8
4	Domino	2	0,3	-2,2*	0,5	0,5*	-6,2	-7,0*
niesamokończące wysokotaninowe								
5	Bobas	3	0,0	0,0	0,0	-0,2	-1,8	-2,0
6	Fanfare	3	-0,3	0,3	-0,1	-0,2	2,2	1,0
7	Apollo	3	-0,3	0,5	-0,1	-0,3	2,5	2,7
8	Capri	3	0,0	0,4	-0,3	-0,5	3,2	1,7
9	Trumpet	1	0,2	—	0,2	—	-4,8	—
samokończąca wysokotaninowa								
10	Granit	3	-0,3	-0,6	-0,4	-0,1	-0,2	-0,2
Liczba doświadczeń			3	8	3	6	3	9

Wyniki pochodzą tylko z tych doświadczeń, w których dana choroba wystąpiła.

Wzorzec: w roku 2021 – wszystkie badane odmiany, w 2020 – Albus, Amigo, Fernando, Domino, Bobas, Fanfare, Apollo, Capri i Granit, w roku 2019 – Albus, Amigo, Fernando, Bobas, Fanfare, Apollo, Capri i Granit. Skala 9°: 9 - oznacza stan najkorzystniejszy, 1 - oznacza stan najmniej korzystny, * średnia z dwóch lat